ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 27.6.2024 г.
COM(2024) 259 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА

ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

относно изпълнението и резултатите на програмата „Перикъл IV“ за защита на еврото срещу фалшифициране през 2023 г.

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА

ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

относно изпълнението и резултатите на програмата „Перикъл IV“ за защита на еврото срещу фалшифициране през 2023 г.

1. Общи положения

Програмата „Перикъл IV“ (по-нататък наричана „програмата“) е програма за обмен, помощ и обучение за защита на еврото срещу фалшифициране. Тя заменя програмата „Перикъл 2020“, която беше изпълнена през периода 2013—2020 г., и програмата „Перикъл“, която беше изпълнена през периода 2002—2013 г. Програмата беше създадена с **Регламент (ЕС) 2021/840 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2021 г.**[1] С **Регламент (ЕС) 2021/1696 на Съвета от 21 септември 2021 г.**[2] **нейното прилагане бе разширено, за да обхване неучастващите държави членки.** С Регламент (ЕС) 2021/840 срокът на програмата бе определен до 31 декември 2027 г. Съгласно **член 12, параграф 3** от **Регламента** Комисията следва да представя на Европейския парламент и на Съвета годишна информация за резултатите от програмата. Настоящият годишен доклад е в отговор на това изискване за 2023 г. Докладът предоставя информация за поетите задължения за разходи и изпълнението на програмата „Перикъл IV“ през 2023 г., както и за изпълнението през 2023 г. на действията, за които са поети задължения за разходи през предходни години и в рамките на предходното поколение на програмата.

2. Поети задължения за разходи по годишната работна програма за 2023 г.

Годишният бюджет за изпълнението на програмата за 2023 г. беше определен на 667 060 EUR и беше финансиран от бюджетен ред 06.030100[3] от общия бюджет на Европейския съюз за 2023 г. През 2023 г. бяха поети задължения за разходи в размер общо на 666 252,15 EUR, които представляват 99,88 % от общия бюджет. Програмата се изпълнява чрез съфинансирани действия (безвъзмездни средства) на компетентните органи на държавите членки и чрез „действия на Комисията“, организирани пряко от Комисията. Общата сума на поетите задължения за разходи включва и задължение за разход в размер на 26 328 EUR за покриване на годишните разходи за използване на инструмента eGrants — напълно електронна (без документи на хартиен носител) система за управление на безвъзмездни средства[4]. В допълнение на оперативния бюджетен ред, бяха предоставени 200 000 EUR по бюджетен ред 06.010200[5] от общия

[1] Регламент (ЕС) 2021/840 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2021 г. за създаване на програма за обмен, помощ и обучение за защита на еврото срещу фалшифициране за периода 2021—2027 г. (програма „Перикъл IV“) и за отмяна на Регламент (ЕС) № 331/2014.

[2] Регламент (ЕС) 2021/1696 на Съвета от 21 септември 2021 г. за разширяване спрямо неучастващите държави членки на приложението на Регламент (ЕС) 2021/840 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на програма за обмен, помощ и обучение за защита на еврото срещу фалшифициране за периода 2021—2027 г. („програма Перикъл IV“).

[3] Бюджетен ред 06.030100: Защита на еврото срещу фалшифициране

[4] Пълната сума за използването на инструмента eGrants беше 44 941 EUR.

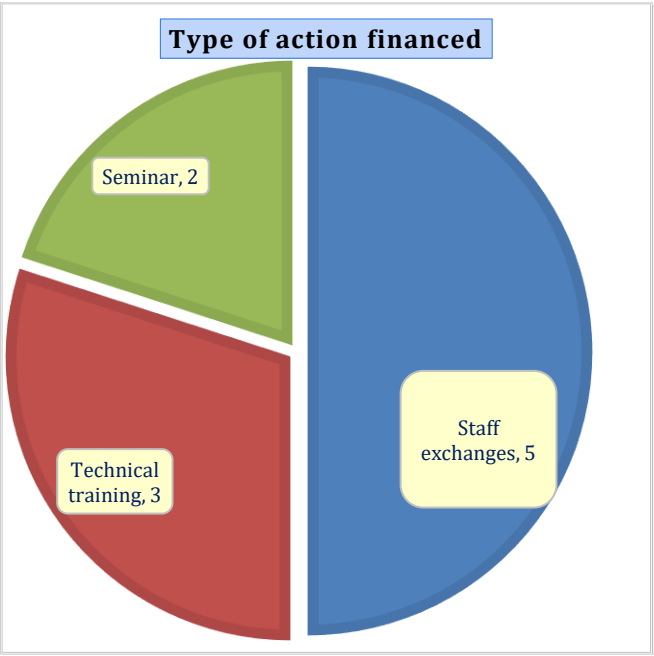
[5] Бюджетен ред 06.010200: Разходи за подкрепа за защита на еврото срещу фалшифициране.

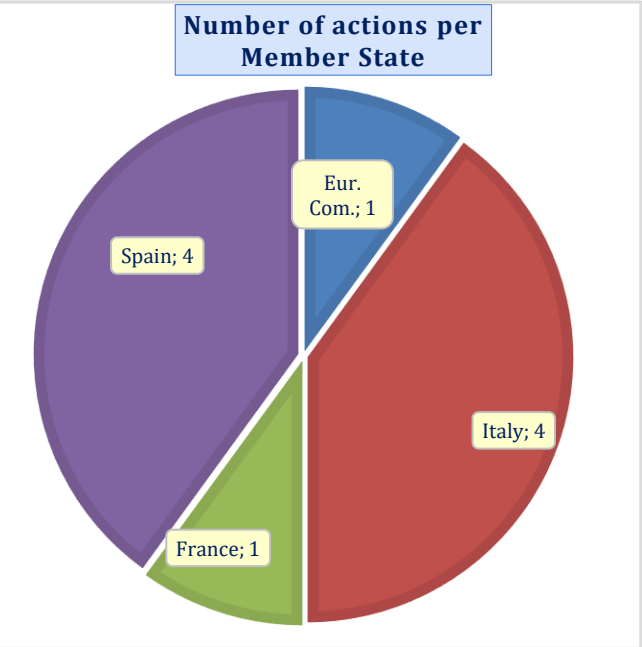
бюджет на Европейския съюз. От тази сума 175 115,50 EUR бяха заделени за мерки за подкрепа, като например междинната оценка на програмата и останалата част от годишната такса за eGrants[6]. По-специално бяха поети задължения в размер на 156 502,50 EUR за междинната оценка на програма „Перикъл IV“. В член 13 от Регламента „Перикъл IV“ се посочва, че междинната оценка на програма „Перикъл IV“ се извършва не по-късно от четири години след началото ѝ, което беше през 2021 г. Междинната оценка (обхващаща периода 2021—2023 г.) ще оцени, наред с другото, постиженията на целите на програмата спрямо критериите за ефективност, ефикасност, целесъобразност, съгласуваност и добавена стойност от ЕС.

Изпълнението на програмата отразява ангажимента на държавите членки и на Комисията да защитават еврото срещу фалшифициране. Благодарение на обсъжданията на годишната стратегия на заседанията на Експертната група по проблемите на фалшифицирането на еврото (ЕГПФЕ) стана възможно да се действа по основните заплахи и да се поемат задължения за разходи за 99,88 % от общия бюджет през 2023 г. По програмата бяха поети задължения за разходи за финансирането на общо 10 проекта[7]. Безвъзмездни средства бяха успешно отпуснати по 9 заявления, подадени от компетентните органи на държавите членки, и беше финансирано 1 действие на Комисията.

Действието на Комисията беше изпълнено през 2023 г. и една безвъзмездна финансова помощ беше частично изпълнена през 2023 г., докато останалите безвъзмездни средства ще бъдат изцяло изпълнени през 2024 г. и след това.

Графика I и графика II: Видове финансирани действия и брой действия по държави членки (действия, за които са поети задължения за разходи през 2023 г., вж. приложение I)

[6] Останалите 24 884,50 EUR бяха прехвърлени в ГД „Бюджет“.

[7] Цялостен преглед на действията по програма „Перикъл“, за които бяха поети задължения за разходи през 2023 г., се съдържа в приложение I.

Следва да се отбележи, че Италия и Испания — две от държавите членки, които са най-силно засегнати от фалшифицирането на еврото, тази година още веднъж получиха безвъзмездни средства по програма „Перикъл“.

Действията, за които бяха поети задължения през 2023 г., включват 5 обмена на служители, 3 технически обучения и 2 семинара. Предвижда се действията да се осъществяват както в рамките на ЕС, така и извън него, в зависимост от конкретните нужди от защита на еврото срещу фалшифициране. След своето създаване програмата консолидира своя регионален подход, като по нея бяха изпълнени действия с участието на региони в света, които играят особено важна роля в борбата срещу фалшифицирането.

3. Изпълнение на действията през 2023 г.[8]

Общ преглед

В тази част се анализира изпълнението на всички действия, финансирани по програма „Перикъл“, през 2023 календарна година. Поради това тя се отнася до изпълнението както на действията, за които са поети задължения за разходи в рамките на бюджетите за 2021 г., 2022 г. и за 2023 г. на програма „Перикъл IV“ (6 безвъзмездни средства и 2 действия на Комисията), така и на действията, за които са поети задължения за разходи по предходни бюджети на програма „Перикъл 2020“ (3 безвъзмездни средства). Това подчертава приемствеността на програмата по отношение на нейната концепция и отразява ефективността на програмата „Перикъл“ за защита на еврото срещу фалшифициране чрез ежегодно изпълнявани действия.

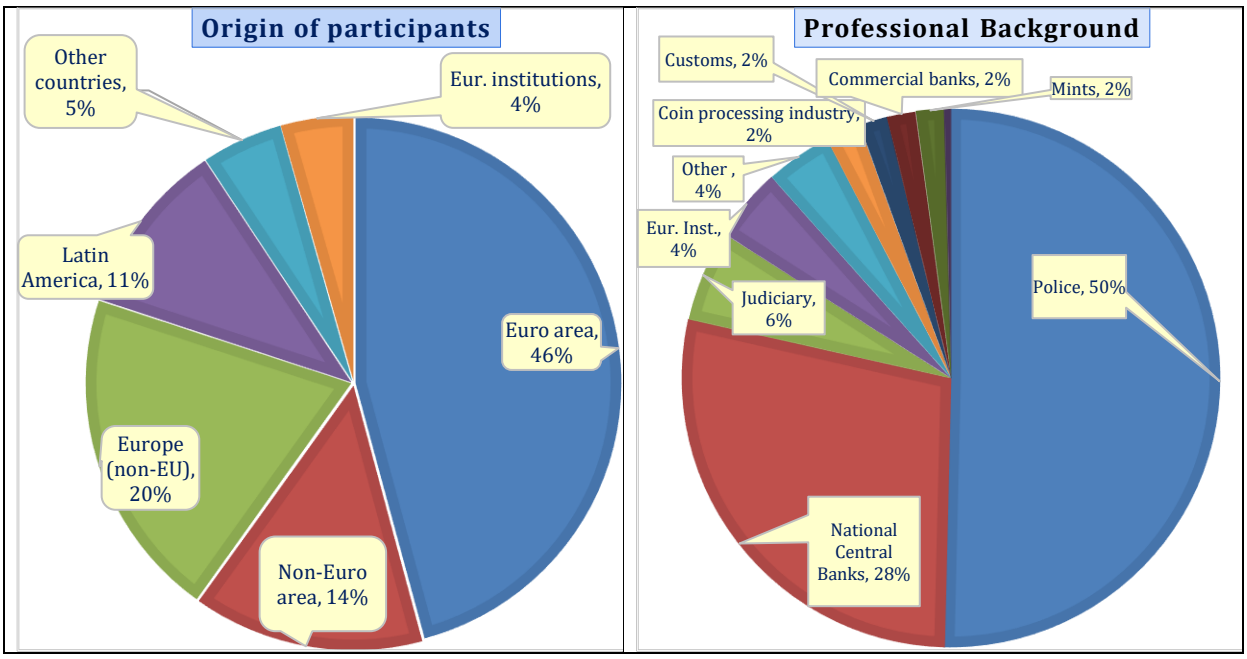
През 2023 г. бяха изпълнени като цяло 13 действия, финансирани по програма „Перикъл“, включително:

- частичното изпълнение от страна на Италия на 1 действие с безвъзмездни средства, за което е поето задължение през 2023 г.;
- изпълнението от страна на държавите членки на 6 действия с безвъзмездни средства, за които са поети задължения през периода 2021—2022 г.: тези действия бяха изпълнени съответно от Испания (3 действия), Хърватия (2 действия) и Италия (1 действие);
- изпълнението от страна на държавите членки на 3 действия с безвъзмездни средства, за които са поети задължения през периода 2019—2020 г.: тези действия се състоят от множество етапи (т.е. обмен на служители и семинари) в продължение на повече от една календарна година и бяха частично изпълнени съответно от Италия, Румъния и Франция;
- изпълнението на 3 действия, възложени с обществена поръчка от Комисията (поето задължение за 1 действие през 2023 г.).

Описаните по-горе действия се състоят от 7 обмена на служители, 2 конференции и 4 технически обучения (вж. също точка 2 по-горе), като според оценката в тях са взели участие 526 експерти.

[8] Цялостен преглед на действията по програма „Перикъл“, изпълнени през 2023 г., се съдържа в приложение II.

Графика III и графика IV: Произход и професионален опит на участниците (изпълнени действия през 2023 г., вж. приложение II)[9]

Що се отнася до произхода, участниците бяха от 54 държави. Сред участниците в обученията преобладаваха участниците от Европа (80 %): 46 % от тях бяха от държавите членки от еврозоната, докато участниците от държавите членки извън еврозоната и участниците от европейски държави, които не членуват в ЕС, бяха съответно 14 % и 20 %; 11 % от участниците в обученията бяха от Латинска Америка. И накрая, 4 % от участниците бяха представители на европейските институции, 1 % бяха от Африка и Близкия изток и 5 % — от други региони.

Що се отнася до професионалния опит на участниците, 50 % от общия брой бяха членове на полицейски сили. Това изявено участие се дължи на факта, че полицейските органи са на предна линия в борбата срещу фалшифицирането на еврото, като към полицейските служители се числят както разследващите служители, така и техническите специалисти. Други категории участници представляваха 50 % от общия брой, като експертите от националните централни банки представляваха 28 % и по този начин формираха втората най-голяма група участници. Както и през 2022 г., няколко действия през 2023 г. бяха насочени към участието на централните банки. Налице беше също така участие на представители на съдебната власт (6 %), европейските институции (4 %), монетните дворове (2 %) и митниците (<2 %), което отразява пълната гама на професионалния опит на участниците. И накрая, изпълнението на действието на Комисията „Пето заседание на платформата 1210“ доведе до широко участие на представители на сектора за машинна обработка на монети (2 %) за пета година, което отново утвърждава частния сектор като важен участник в борбата с фалшифицирането. В резултат на това изпълнението на програмата отговаря на

[9] Всички данни се отнасят както до действията, финансирани по програмата „Перикъл IV“, така и до действията, финансирани по програмата „Перикъл 2020“.

нейните транснационални и мултидисциплинарни аспекти, както се изисква от Регламент (ЕС) № 2021/840, с висока степен на диверсификация.

Акценти в изпълнението през 2023 г.

Програмата е успяла да допринесе за запазване и допълнително укрепване на регионалното сътрудничество в Югоизточна Европа и Латинска Америка през 2023 г.:

- През 2023 г. бяха осъществени няколко действия по програма „Перикъл“, насочени към насърчаване и поддържане на тясно сътрудничество между компетентните национални органи в Югоизточна Европа. Това включваше две действия (обмен на служители), организирани от италианската Comando Carabinieri Antifalsificazione Monetaria (CCAFM), конференции, организирани от Guardia di Finanza (GDF) и румънската полиция (GIRP), както и 5-ата конференция на Балканската мрежа за защита на еврото, организирана от Хърватската национална банка, чиято цел е да насърчи по-тясно сътрудничество между държавите от Югоизточна Европа. Освен това действието на Комисията „Обучение за защита на еврото срещу фалшифициране“ в Кишинеу (Молдова) събра участници от основните компетентни органи, участващи в защитата на паричните знаци (включително еврото) срещу фалшифициране в Молдова: полицията/Министерството на вътрешните работи, националната банка, съдебната система и митниците.
- Испанската Brigada de Investigación del Banco de España (BIBE) организира курс за обучение във връзка с фалшифицирането на парични знаци за експерти от държавите от Латинска Америка, който събра органите на 15 латиноамерикански държави в Богота, Колумбия. Действието насърчи мерки за защита на еврото срещу фалшифициране в държавите от Латинска Америка, които са потенциално податливи на фалшифициране. Това действие подпомогна също създаването и функционирането на националните централни служби (НЦС) за борба с фалшифицирането на парични знаци в участващите държави. Въз основа на предходно обучение в същия формат Аржентина създаде такава национална централна служба.

Изпълнението на програмата през 2023 г. се отличи и с действия, насочени към актуалните новости в борбата срещу фалшифицирането на парични знаци:

- Един приоритет, предмет на няколко действия, беше борбата срещу висококачествените видове фалшиви парични знаци, прилагането на Регламент (ЕС) № 1210/2010 и обработката на негодни за употреба евромонети. Действията в тези области включваха „Обучение по анализ на фалшиви монети за технически експерти“, организирано от Banco de España, както и Петото заседание на платформата 1210, организирано като действие на Комисията, в което участие взеха заинтересовани страни от сектора за машинна обработка на монети и от националните центрове за анализ на монети. През 2023 г. беше завършено и проучването „Nanoguard 3, разработване и индустриализация на монети с висока степен на сигурност“. Това проучване, включващо монетни

дворове от Австрия, Франция и Германия, като основен организатор бе Monnaie de Paris, е още една стъпка към укрепване на защитните елементи на евромонетите.

- Няколко действия бяха насочени към заплахата от интернет/даркнет в областта на фалшифицирането на евро, включително наличието на банкноти с променен дизайн. Обменът на служители и техническите обучения, като например „Обмен на служители относно техниките за разследване срещу фалшифицирането на парични знаци (SEITACC-2)“ на италианската CCAFM и „Курс за обучение във връзка с фалшифицирането на парични знаци за експерти от страните от Латинска Америка през 2023 г.“ на испанската BIBE, се фокусираха върху разпространението на фалшиви парични знаци в тъмната мрежа (даркнет)/интернет като една от основните си теми.

  Възложеното „Проучване, посветено на фалшивите пари, произведени за използване във филми (movie money), други фалшиви пари, използвани в развлекателната индустрия, (prop copy) и банкноти с променен дизайн“ имаше за обща цел да допълни и доразвие констатациите от анализите, предприети досега от Европейската комисия, ЕЦБ и Европол. То извърши пълно картографиране на производството, разпространението и пускането в обращение на фалшиви пари, произведени за използване във филми (movie money), други фалшиви пари, използвани в развлекателната индустрия, (prop copy) и банкноти с променен дизайн в ЕС и в международен план. По този начин проучването анализира подхода на правоприлагащите и съдебните органи на ЕС, националните държави членки и трети държави по отношение на това явление. Това бе направено, за да се насърчи общ подход на равнище ЕС за противодействие на тази заплаха.

4. Наблюдение на количествените и качествените показатели

Съгласно член 12, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/840 в настоящия доклад следва да бъдат взети под внимание количествените и качествените показатели на програмата „Перикъл IV“. Годишните данни за тези показатели са следните:

1. **Брой открити фалшифицирани евробанкноти и евромонети (банкноти: 476 000 през 2023 г. / монети: 414 406 през 2023 г.):** Целта за този показател е броят на откритите фалшифицирани евробанкноти и евромонети да се държи под контрол в диапазона от +/-5 % в сравнение със средната стойност за периода 2014—2020 г. (671 000/174 112). Броят на фалшифицираните евробанкноти е по-нисък, докато броят на евромонетите е по-висок от целта. Следва обаче да се отбележи, че връзката между програмата и тези показатели е само косвена, тъй като редица външни фактори играят важна роля в изготвянето на показателите. Тези външни фактори включват напредъка на полицейските разследвания и броя на произведените фалшиви парични знаци.
2. **Брой разрушени незаконни работилници (9 през 2023 г.):** Целта за броя на разрушените незаконни работилници е той да се държи под контрол в диапазона от средно +/-10 % в сравнение с 2019 г. (22). Броят на разрушените през 2023 г. незаконни работилници е по-малък от целта. Както беше посочено при първия

показател, връзката между програмата и този показател е само косвена, тъй като редица външни фактори играят важна роля в изготвянето на показателите.

3. **Брой отделни компетентни органи, които кандидатстват по програмата (8 през 2023 г.):** Този показател има за цел да измери интереса на компетентните национални органи към програмата. Целта за 2024 г. е 12, а за 2027 г. — 24. Фактът, че броят на отделните заявители през третата година на изпълнението достигна 70 % от междинната цел за 2024 г., отговаря на очакванията.
4. **Степен на удовлетвореност на участниците в действията, финансирани чрез програмата (98,97 % през 2023 г.):** Този показател измерва качеството на обучението, както то се възприема от участниците в него. Целта е 75 %. Процентът на получената положителна обратна информация е значително по-висок от целта.
5. **Обратна информация от участниците, които вече са участвали в предишни действия по програмата „Перикъл“, относно въздействието на програмата върху техните дейности за защита на еврото срещу фалшифициране (98,31 % през 2023 г.):** Този показател измерва устойчивостта на действията по програмата. Целта е 75 %. Процентът на получената положителна обратна информация е значително по-висок от целта.

5. Заключения и следващи стъпки

Програмата „Перикъл IV“, подобно на предходната програма, продължава да бъде важно и ефективно средство за борба срещу фалшифицирането. Тя служи като основа за подпомагане на проучвания, поддържане и развитие на сътрудничеството и обмен на най-добри практики между всички участници в борбата срещу фалшифицирането на еврото. Това разбиране се подкрепя и от факта, че през 2023 г. са поети задължения за разходи за 99,88 % от общия бюджет, което отразява интереса на държавите членки към програмата.

Комисията редовно разпространява резултатите от действията, подкрепяни по линия на програмата, сред експертите от Експертната група по проблемите на фалшифицирането на еврото (ЕГПФЕ). През 2023 г. се проведоха 3 заседания на ЕГПФЕ. Програмата се характеризира с висока степен на съгласуване и допълване с други програми и действия от значение на равнището на Съюза, тъй като е посветена изключително на защитата на еврото чрез предотвратяването на една специфична форма на организираната престъпност, а именно фалшифицирането на еврото, и борбата с нея. Това допълване изглежда ясно по отношение на ***инструмента на ГД „Политика за съседство и преговори за разширяване“ за техническа помощ и обмен на информация (TAIEX)***, използван най-често за подпомагане на преговорите за присъединяване, както и по отношение на фонд „Вътрешна сигурност — полиция“[10] на ГД „Миграция и вътрешни работи“, който покрива предотвратяването на престъпленията като цяло и борбата с тях. След включването на подправянето на парични знаци като един от приоритетите в Оперативния план за действие на EMPACT[11] Комисията осъществява тясна

[10] Регламент (ЕС) № 513/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г. за създаване на инструмента за финансово подпомагане на полицейското сътрудничество, предотвратяването и борбата с престъпността и управлението на кризи като част от фонд „Вътрешна сигурност“ и за отмяна на Решение 2007/125/ПВР на Съвета (ОВ L 150, 20.5.2014 г., стр. 93).

[11] EMPACT (European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats — Европейска мултидисциплинарна платформа за борба с криминални заплахи) е инициатива за сигурност, ръководена от държавите — членки на ЕС, с цел идентифициране,

координация с ръководещите EMPACT с цел максимално допълване между двата източника на финансиране.

Въз основа на резултатите от изпълнението на програмата и непрекъснатия анализ на възникващите заплахи, обсъждани в рамките на ЕГПФЕ, се формулират следните приоритети за 2024 г.[12]:

- подпомагане на дейности, насочени към подобряване на сътрудничеството между държавите членки, които са засегнати в особено голяма степен от производството и разпространението на фалшиви евробанкноти и евромонети;
- насърчаване на сътрудничеството с органите на трети държави, за които има подозрения или доказателства, че на територията им се произвеждат фалшиви евромонети и евробанкноти;
- поддържане на ефикасна рамка за защита на еврото в Югоизточна Европа;
- актуални новости:
    - разпространение на фалшифицирани парични знаци и висококачествени компоненти в тъмната мрежа (даркнет) и на фалшиви пари, произведени за използване във филми („movie money“), и други фалшиви пари, използвани в развлекателната индустрия, („prop copy“) онлайн (включително банкноти с променен дизайн);
    - подкрепа за създаването или укрепването на национални бюра за координация;
    - евромонети: борба срещу висококачествените видове фалшиви парични знаци, прилагане на Регламент (ЕС) № 1210/2010 и обработка на негодни за употреба евромонети.

приоритизиране и справяне със заплахите, породени от организираната и тежката международна престъпност. През 2021 г. EMPACT се превърна в постоянен инструмент, както е посочено в заключенията на Съвета относно трайното установяване на цикъла на политиката на ЕС за борба с организираната и тежката международна престъпност. България е ръководещата държава членка за приоритета на EMPACT, обхващащ престъпленията срещу интелектуалната собственост и фалшифицирането на стоки и парични знаци.

[12] Приоритетите на програмата за 2024 г. са съществена част от годишната работна програма, която е приложена към РЕШЕНИЕ НА КОМИСИЯТА от 30 януари 2024 г. относно финансирането на програмата „Перикъл IV“ и приемането на годишната работна програма за 2024 г. (C(2024) 474 final).